

Λαϊκοί Οργανοπαίχτες και Μουσικοχορευτική Παράδοση της Φλώρινας, στη Μελβούρνη της Αυστραλίας

Κώστας Τσώνης

Florina's Musical Folk Tradition in Melbourne: Having faith in the value of laography, which presupposes that migrants are faithful to tradition. I began this study with the belief that the process of this project would be a straight forward one, After all, from the outset there was a desire by all to cooperate.

In May 1993 by witnessing and documenting first and second generation migrants, I commenced my work in Melbourne Australia, becoming part of the music and dance tradition of Florina, which was still alive and flourishing 17,000 km away from its natural environment.

In the process however, circumstances changed and unforeseen difficulties occurred. Besides the individuals, the procedures, the alterations-whether deliberate or coincidental and the conditions, which contributed to the transfer, and preservation, I encountered in ascertaining and isolating this music and dance tradition, I also had to overcome the gap which had developed between the opposing sides on the "Macedonian" issue. Here things weren't at all easy.

Both sides use the same dance and music, often using it against each other not willing to accept under any circumstances that music and dance unite rather than divide, and that you cannot enclose music and dance within borders.

Εισαγωγή

Πιστεύοντας στο αξίωμα της Λαογραφίας, το οποίο θέλει τους μετανάστες λαογραφικά αξιόπιστους, ξεκίνησα την έρευνα κατ' αρχήν και την καταγραφή στη σύνεχεια μουσικού λαογραφικού υλικού των Φλωρινιωτών της Μελβούρνης, με την ελπίδα ότι στην πορεία όλα θα ήταν εύκολα, μιας και η όλη διαδικασία, γνωστή άλλωστε, θα γινόταν ακολουθώντας την πεπατημένη. Εξ' άλλου, η προθυμία όλων για συνεργασία ήταν μεγάλη και δεδομένη εξ' αρχής.

Η καταγραφή άρχισε το Μάιο του 1993, ανάμεσα σε μετανάστες πρώτης και δεύτερης γενιάς. Άρχισα τις επαφές νιώθοντας γύρω μου τη μουσικοχορευτική παράδοση της Φλώρινας, που ακόμα ζούσε και ανάσαινε, 17,000 χλμ. μακριά από το φυσικό της χώρο. Στην αρχή τα πράγματα φαινόταν εύκολα, αλλά στην πορεία άλλαξαν και δυσκόλεψαν. Εκτός από τα πρόσωπα, τις διαδικασίες και τις συνθήκες που συντέλεσαν στη μεταφορά, τη διατήρηση, τη διάδοση και τις όποιες αλλοιώσεις, σκόπιμες ή τυχαίες, της μουσικοχορευτικής αυτής παράδοσης, που έπρεπε να εντοπίσω και να απομονώσω, είχα να ξεπεράσω — και εδώ τα πράγματα δεν ήταν καθόλου εύκολα — το χάσμα που είχε δημιουργηθεί ανάμεσα σε δυο τουλάχιστον ομάδες, που χρησιμοποιούσαν την ίδια μουσικοχορευτική παράδοση. Πολλές φορές τη “στράτευαν” και τη χρησιμοποιούσαν ως όπλο στη μεταξύ τους διαμάχη, μη θέλοντας σε καμία περίπτωση να δεχθούν ότι ο χορός και η μουσική ενώνει και δε χωρίζει τους ανθρώπους και ότι ο χορός και η μουσική ως κοινωνικά και όχι ταξικά φαινόμενα, δεν κλείνονται μέσα σε σύνορα.

Μεθοδολογία

Το κείμενο αναφέρεται στη μουσικοχορευτική παράδοση της Φλώρινας, όπως αυτή μεταφέρθηκε από Φλωρινιώτες μετανάστες στη Μελβούρνη της Αυστραλίας, καθώς επίσης και στους κοινωνικοπολιτικούς παράγοντες που συντέλεσαν στη διαμόρφωση και τη διάδοσή της, τόσο στις επόμενες γενιές όσο και στη Γενέτειρα — μοναδικό ίσως φαινόμενο αμφίδρομης διάδοσης. Η έρευνα έγινε από το

Μια από τις παλιότερες φωτογραφίες με φλωρινιώτικη ορχήστρα. Είναι χειμώνας του 1926 στη Φλώρινα. Κλαρίνο: Πάνε Τσότσος. Κορνέτα: Νικόλαος Νεδάνης. Τρομπόνι: Μιχάλης Τσότσος (αδελφός του Πάνε) και δεύτερη κορνέτα: Ευάγγελος Μίσσιος.

Ο γάμος του Γιάννη Τσαπανίδη, στο Κρατερό της Φλώρινας τέλη της δεκαετίας του '50.

Μάιο του 1993 έως τον Φεβρουάριο του 1998 και αποτελεί μια εθνογραφική καταγραφή. Για τη διεξαγωγή της έρευνας έγινε χρήση της γενικής μεθόδου έρευνας των φυσικών επιστημών και περιλαμβάνει:

- I. Πρωτόκολλα
- II. Επαγωγή και παραγωγή
- III. Πρώτα θεωρήματα.

Τα πρωτόκολλα περιλαμβάνουν συντελεστή χώρο, συντελεστή χρόνο, συνθήκες, περιγραφή φαινομένου, παράδειγμα.

Το corpus των πρωτοκόλλων δημιουργήθηκε βάσει των παρακάτω τεχνικών:

- α) Συνεντεύξεων (ανοιχτού και κλειστού ερωτηματολογίου). Κάθε φορά που στο κείμενό μας γίνεται αναφορά σε προφορική συνέντευξη, για λόγους δεοντολογίας, αναφέρουμε μόνο αρχικά ονομάτων.
- β) Συστηματικής παρατήρησης — η οποία αποτελεί μια μακρά και αυθεντική διαδικασία του ιδίου του ερευνητή, ως προς το θέμα της έρευνας.
- γ) Αποτύπωσης και συλλογής πληροφοριών (φωτογραφίες, video, ηχογράφηση κ.λπ.).
- δ) Συμμετοχής σε χορευτικά, δρώμενα, εκδηλώσεις και δραστηριότητες, με συζήτηση και συνεχή επαφή με τον πληθυσμό της υπό έρευνα περιοχής — αυτοψία, τόσο στην Αυστραλία όσο και στο γενέθλιο τόπο, τη Φλώρινα.

Καταγραφή του φαινομένου

Ως χωριό πιλότος χρησιμοποιήθηκε το Κρατερό, ένα ορεινό χωριό, στη Β. Δ. Φλώρινα. Οι λόγοι που επιλέχτηκε το Κρατερό, είναι γιατί το χωριό αυτό, περισσότερο ίσως από όλα τα άλλα χωριά της Φλώρινας, μετέφερε στο σύνολό της όχι μόνο την πλούσια μουσικοχορευτική του παράδοση, αλλά και ολόκληρη τη ζωή και την κοινωνική του δομή στην Αυστραλία.

Το Κρατερό λοιπόν, όπως και τα περισσότερα ελληνικά χωριά, μέχρι τη δεκαετία του 1940–1950, ζούσαν βιώνοντας το γεωργικό και το κτηνοτροφικό όνειρο. Ο κάθε νέος ονειρευόταν ν' αποκτήσει δική του γη για καλλιέργεια ή να αποκτήσει βιός, να γίνει δηλ. κτηνοτρόφος. Όλα αυτά, ανάμεσα σε πολέμους και πολλές άλλες γνωστές, δύσκολες καταστάσεις.

Μετά τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, άρχισε η αντίστροφη μέτρηση για το Κρατερό όπως συνέβη και με όλη σχεδόν την ελληνική επαρχία. Από τη μια το όνειρο για μια καλύτερη ζωή, απ' την άλλη οι καταστροφές που έφερε ο πόλεμος και αμέσως μετά οι άλλες εμφύλιες περιπέτειες, οδήγησαν τους περισσότερους νέους να ξενιτευτούν προς αναζήτηση μιας καλύτερης τύχης. Βαρεθήκαμε να χτίζουμε και να ξαναχτίζουμε το χωριό, μας λέει ο Μανώλης Αντωνόπουλος. “Δεν προλαβαίναμε να χτίσουμε τα σπίτια μας, τα καίγανε και μετά πάλι από την αρχή...”

Πριν τη μετανάστευση, το 1946, το Κρατερό είχε 1,385 κατοίκους. Μέχρι το 1959, είχαν φύγει 900 άτομα! Άλλοι στον Καναδά και άλλοι στην Αυστραλία. Πιο συγκεκριμένα, μέχρι το '60 περίπου 450 άτομα είχαν φύγει για τον Καναδά και 800 άτομα για το “*Lucky Country*”, όπως διαφήμιζαν τότε οι αφίσες των ταξιδιωτικών γραφείων, την Αυστραλία. Στο Κρατερό, είχαν μείνει το 1960 λιγότερα από 350 άτομα, οι περισσότεροι γέροι και γριές.

Όλοι έφευγαν με τη σκέψη ότι θα πάνε να δουλέψουν για 5 χρόνια και κατόπιν θα ξαναγυρίσουν πίσω. Όμως, σχεδόν κανένας δε γύρισε πίσω. Μαζί με όλους, έφυγαν οι οργανοπαίχτες, σκόρπισαν και οι ορχήστρες (συνέντευξη: Π. Σ.).

Από τη Φλώρινα στη Μελβούρνη

Στη Μελβούρνη της Αυστραλίας το 1959, ο Σύλλογος του Κρατερού αριθμούσε 850 μέλη. Όλοι, στην αρχή τουλάχιστον, ήταν ενωμένοι και διατηρούσαν τις κοινωνικές δομές όπως και στο Κρατερό. Τόπος συνάντησης τα καφενεία “Μέγας Αλέξανδρος” και “Βοράς” στον πρώτο όροφο της Russell Street, απέναντι από το σημερινό κτίριο της ελληνικής Κοινότητας. Όπως είπαμε, διατηρώντας τις κοινωνικές δομές του χωριού, είχαν ηγέτες αυτούς συνήθως που είχαν διατελέσει πρόεδροι στο χωριό. Το 1948, όταν πλέον αρκετοί Κρατεριώτες είχαν φέρει και τις οικογένειές τους και αφού ξεπέρασαν τις πρώτες δυσκολίες, ένιωσαν την ανάγκη για διασκέδαση. Ήδη εν τω μεταξύ, είχαν αρχίσει να γίνονται και κάποιοι γάμοι. Με ενέργειες των Σταύρου και Θεόδωρου Μποϊκοβίτη, προέδρου στο Κρατερό

1957 AUSTRAL HALL. Η δεύτερη φλωρινιώτικη και η πρώτη των Αλώνων, ορχήστρα στη Μελβούρνη. Κλαρίνο: Παύλος Δήμου. Κορνέτα: Ευάγγελος Μίσσιος. Τρομπόνι: Θωμάς Μίσσιος. Νταούλι: Βαγγέλης Βραντζίδης. Τύμπανο: Πέτρος Μήτσου.

πριν καεί το χωριό και ηγέτη τώρα στην παροικία της Μελβούρνης, οι Κρατεριώτες με πρόσκληση φέρνουν στην Αυστραλία το 1951 τον Δημήτρη Τραϊανόπουλο, κλαρίνο, και τον Θόδωρο Στεργιάδη, ο οποίος έπαιζε κορνέτα στο Κρατερό με το συγκρότημα του Δημήτρη Σεκούλα. Στην Αυστραλία βρήκαν τον επίσης Κρατεριώτη Γιώργο Γροΐδη, ο οποίος έπαιζε νταούλι και τυμπανάκι και έτσι έγινε η πρώτη Φλωρινιώτικη ορχήστρα στη Μελβούρνη. Με την ορχήστρα αυτή, άρχισαν να οργανώνονται χοροί σε μηνιαία βάση. Πολλές φορές οι χοροί γίνονταν και κάθε δεύτερη εβδομάδα. Οι χοροί αυτοί ήταν η μοναδική ευκαιρία για διασκέδαση, μιας και οι Κρατεριώτες, όπως και όλοι οι Έλληνες, ζούσαν εντελώς απομονωμένοι και ξεκομμένοι από τους άλλους μη ελληνικής καταγωγής Αυστραλούς. Οι χοροί αυτοί εξυπηρετούσαν και άλλους σκοπούς, αφού εκεί δινόταν η ευκαιρία να γνωριστούν οι νέοι μεταξύ τους και να γίνουν οι γνωριμίες και τα προξενιά.

Μετά το Δημήτρη Τραϊανόπουλο ήρθε στην Αυστραλία το 1966 ο γιος του Σωτήρης, ίσως ο καλύτερος Φλωρινιώτης κλαριντζής που μέχρι σήμερα παίζει με τρόπο γνήσιο και αυθεντικό. Για το λόγο αυτό αποτέλεσε την πρώτη επιλογή μας στις μουσικές καταγραφές που ακολούθησαν. Το 1967, ήρθε ο Γιώργος Κυρκόπουλος που έπαιζε κορνέτα (το 1998, ήταν 85 χρονών). Ο γιος του Γιώργου Κυρκόπουλου, ο Βαγγέλης, έπαιζε ακορντεόν, ο δε εγγονός του, Στεφανάκης, συνεχίζει την παράδοση της οικογένειας, παίζοντας σήμερα κλαρίνο με διάφορες ορχήστρες "ποικίλης" μουσικής. Αργότερα ήρθαν και άλλοι οργανοπαίχτες και ολόκληρες ορχήστρες. Για λόγους οικονομίας θα αναφέρω εδώ μόνο μερικούς. Από τον Πολυπλάτανο, από την Αγία Παρασκευή ο Κώστας ο Σμαρδέγκας, από τα Άλωνα ο Θωμάς Μίσσιος που έπαιζε τρομπόνι και αργότερα έφερε τον πατέρα του Ευάγγελο Μίσσιο, επίσης γνωστό μουσικό στην περιοχή της Φλώρινας.

Από τους πρώτους και καλούς οργανοπαίχτες, θεωρούνταν ο κλαριντζής Γιώργος Κωσταντινίδης από τη Λεπτοκαρυά (Λέσκοετς). Επίσης, μετά από τους Κρατεριώτες, το 1957, ήρθε στη Μελβούρνη ο Κώστας Τσαμπάκης σπουδαίος μουσικός κι αυτός, από το Τσιφλίκι, ο οποίος στην αρχή έπαιζε τρομπόνι και μετά “έπιασε το κλαρίνο”. Το Τσιφλίκι μαχαλάς της Φλώρινας, έβγαζε και βγάζει ξακουστούς λαϊκούς οργανοπαίχτες, Ρομ στην καταγωγή. Το παίξιμό τους καμπίσιο με πολλά τσακίσματα, “τσιφλικάντσκο” όπως είναι γνωστό στη γλώσσα τους. Αντίθετα με τους οργανοπαίχτες των ορεινών χωριών, οι οποίοι δεν είναι γύφτοι και παίζουν με τρόπο λυτό, Δωρικό θα έλεγα. Ήταν οι γνωστοί “Τσαμικατζήδες”, όνομα που οφείλεται στον ελληνοπρεπέστερο τρόπο με τον οποίον έπαιζαν (Σωτήρης Τ., Παντελής Χ.).

Πού χόρευαν και τι χόρευαν

Οι Φλωρινιώτες, έχοντας πλέον δικές τους ορχήστρες δεν έχαναν ευκαιρία. Πρώτα πρώτα στους γάμους που γίνονταν με το ίδιο τελετουργικό, όπως και στην πατρίδα. Η ορχήστρα έπαιρνε για το γάμο 15 λίρες και ό,τι άλλο έβγαζαν από τα κεράσματα. Φυσικά δεν ζούσαν απ’ αυτό, συμπλήρωναν το εισόδημα και είχαν άλλη, κύρια δουλειά.

Οι χοροί που χόρευαν ήταν αυτοί που χόρευαν και στα χωριά τους. Ο χορός της νύφης (νεβενστίντσκο όρο), συρτός, στρωτός και ήσυχος χορός, το Χασάπικο του γάμου (Ζάραμο), η Γκάνιντα με γύρισμα χασάπικο, το Αλωνιώτικο (Αρμέντσκοτο), το Λένο μόμε, το Μπεράτσε ή Μπαϊράτσε που το έφεραν οι Ραχωβίτες από το Μάτι (βρίσκεται στην περιοχή της Κορυτσάς), όταν κατέβηκαν και τον χόρευαν συνήθως μόνον οι γέροι, γιατί ήταν αργός, διάφορα συρτά με κυριότερο το τοπικό,

Μελβούρνη, τέλη της δεκαετίας του ’50. Κλαρίνο: Παύλος Δήμου. Κορνέτα:
Ευάγγελος Μίσσιος και Χρήστος Μέτσαρης από Πολυπόταμο. Τρομπόνι:
Θωμάς Μίσσιος και νταούλι: Βαγγέλης Βραντζίδης.

Fitzroy Town Hall. 1960. Ορχήστρα “Αννούλα”. Κλαρίνο: Χρήστος Βασιλείου. Κορνέτα: Στέφανος Ντουκέτης. Τρομπόνι: Θωμάς Μίσσιος. Τύμπανα: Βασίλης Ντουκέτης.

αφιερωμένο στον καπετάν Παύλο Ρακοβίτη, και φυσικά ο πιο χαρακτηριστικός χορός της Φλώρινας το Πουστσένο σε πάρα πολλές παραλλαγές, οι οποίες σε συνδυασμό με τα διάφορα “βαφτίσια” που τους έχουν γίνει κατά καιρούς, να έχουν προκαλέσει μεγάλη σύγχυση και πολλά προβλήματα. Υπήρχε λοιπόν το Στάρσκο Πουστσένο (αργό που το χόρευαν συνήθως γέροι, γι’ αυτό και ονομάστηκε Στάρσκο, δηλ. γερόντικο), το Πετλέτο Πουστσένο (Πετλέτο θα πει πετεινάρι και πήρε το όνομα επειδή είναι χορός πηδηχτός) κ.ά. Το Στάρσκο το χόρευαν οι γέροι, φορώντας μάλλινες κάλτσες, όλοι με μουστάκια και ανάμεσά τους δεν έμπαιναν γυναίκες. Οι γυναίκες χόρευαν και σ’ αυτό το χορό στο τέλος. Όλοι φυσικά, χόρευαν σε έναν κύκλο (Παντελής Χ.).

Επειδή δεν υπήρχε μεγάλη ποικιλία χορών, συνέβαινε, μετά από 3–4 χορούς, να επαναλαμβάνονται πάλι οι ίδιοι.

Εκτός από τους γάμους χόρευαν φυσικά και στους χορούς που άρχισαν να οργανώνονται με την πρώτη ορχήστρα που ήρθε από το Κρατερό.

Οι Φλωρινιώτικοι χοροί με την ορχήστρα του Κρατερού, γινόταν κατ’ αρχήν στο *Masonic Hall* του *Clifton Hill*. Στους χορούς αυτούς, έρχονταν εκτός από τους Κρατεριώτες και μετανάστες από την Α. Παρασκευή, από την Καλλινίκη, από την Πρώτη και από όλα σχεδόν τα χωριά της Φλώρινας. Μάλιστα στους χορούς αυτούς, έρχονταν και από μακρινές περιοχές, όπως για παράδειγμα από το Σέπαρτον (αγροτική πόλη της Βικτώριας, η οποία “δέχτηκε” πολλούς Φλωρινιώτες) και που απέχει περίπου 2,5 ώρες από τη Μελβούρνη. Η ορχήστρα έπαιζε τους ίδιους χορούς που έπαιζε και στο Κρατερό και τίποτα δεν είχε αλλάξει μιας και οι επαφές (άρα και οι επιρροές) με την Αυστραλιανή κοινωνία ήταν ανύπαρκτες. Οι λεγόμενοι Ευρωπαϊκοί χοροί άρχισαν να εμφανίζονται και να χορεύονται από το 1956–57 και μετά (Θ. Μ., Μ. Α.).

Οι χοροί αυτοί με την ορχήστρα του Κρατερού, άρχισαν το 1950 και κράτησαν μέχρι το 1956. Από το 1954 όμως, η ενότητα άρχισε να κλονίζεται. Μικροεγωισμοί και διαφορές (τι 'χες Γιάννη τι 'χα πάντα) ήταν η πρώτη αφορμή και η αιτία της διάσπασης. Εκτός όμως από τους εγωισμούς και τις διαφορές άρχισε να εμφανίζεται και ένα καινούργιο φαινόμενο. Δειλά-δειλά στην αρχή και πιο φανερά στη συνέχεια άρχισαν κάποιοι να ζητούν "Μακεδονικούς χορούς". Εδώ πρέπει να ξεκαθαρίσουμε κάποια πράγματα. Κατ' αρχήν, όπως είπαμε και παραπάνω, όλοι γνώριζαν την τοπική διάλεκτο και όλοι παράγγελναν από τους οργανοπαίχτες τους χορούς στην τοπική διάλεκτο. Π.χ. παίξε ένα πουστσένο, ένα στάρτσικο κ.λπ. χωρίς να σημαίνει τίποτα περισσότερο αυτό, απ' το ότι ο χορός άρεσε σ' αυτόν που έδινε την παραγγελία. Οι ίδιοι που παράγγελναν αυτούς τους χορούς, άλλη φορά συνέβαινε να παραγγέλνουν ένα τσάμικο, ένα συρτό κ.λπ. Με λίγα λόγια, ο χορός λειτουργούσε όπως έπρεπε να λειτουργεί και μέχρι τότε δεν χωρίζε κανέναν και σίγουρα δεν ήταν στοιχείο εθνικής ταυτότητας, όπως πολύ ανόητα χρησιμοποιήθηκε αργότερα από διάφορους.

Την έννοια "Μακεδονικοί χοροί", με την έννοια που δόθηκε αργότερα, οι Φλωρινιώτες στη Μελβούρνη πρώτη φορά την άκουγαν. Βέβαια, την περίοδο της Κατοχής και τα χρόνια που ακολούθησαν αργότερα, είχαν κάνει την εμφάνισή τους στο Κρατερό κάποιοι αντάρτες ξένοι, μέσα από την Γιουγκοσλαβία, οι οποίοι φορώντας κόκκινες μπότες και κόκκινα μαντήλια, γύριζαν από χωριό σε χωριό και χόρευαν τραγούδια όπως το "Στάρι μπέδο σο μπέλλα μπράδα" δηλ. "Γέρος παππούς με άσπρη γενειάδα" και άλλα τέτοια τραγούδια τα οποία είχαν ακούσει ίσως παλιότερα, μιας και γειτόνευαν με τις περιοχές της Γιουγκοσλαβίας στις οποίες πηγαινοέρχονταν, αλλά ποτέ δεν πέρασαν στην τοπική μουσικοχορευτική παράδοση (Μ. Α., Σ. Τ). Τότε επίσης για πρώτη φορά άκουσαν το σύνθημα "η Μακεδονία στους Μακεδόνες" που και αυτό όπως και οι χοροί, τους άφηγε αδιάφορους.

Το '54 λοιπόν κάποιοι αρχίζουν να ζητούν χορούς όπως "Μακεντόντσι Ντέιβοτσε" (Μακεδονοπούλα κοπέλα), "Μακεντόνια, Μακεντόνια τάκο ζίβι πόρο βένα, ζάρο βένα" (Εσύ Μακεδονία πώς ζεις υπόδουλη και σκλαβωμένη) και γενικά τραγούδια που δεν ήταν παραδοσιακά αλλά εισαγόμενα από τη Γιουγκοσλαβία του Τίτο (Θ. Μ., Παντελής Χ.). Εδώ αρχίζει η σύγχυση και το πρόβλημα το οποίο στη συνέχεια παίρνει τις διαστάσεις που ξέρουμε. Οι οργανοπαίχτες δεν τα ξέρουν και προσπαθούν ν' ανταποκριθούν αφού αυτοί που τους παράγγελναν έριχναν κεράσματα. Άλλοι διαμαρτύρονται και ζητούν να μη παίζονται τα τραγούδια αυτά. Ποιοι ήταν;

Ο κάθε ερευνητής που σέβεται τον εαυτό του και το χώρο που τον φιλοξενεί οφείλει να καταθέτει την έρευνα και τα αποτελέσματα.

Οι Κρατεριώτες διαμαρτυρόμενοι για τα τραγούδια αυτά, αποχωρούν ομαδικά από τους χορούς του *Clifton Hill*. Φεύγει όμως και μια μεγάλη ομάδα από τους χορούς του *Clifton Hill*, γιατί δεν τους έπαιζαν τα τραγούδια αυτά και αρχίζουν να οργανώνουν χορούς λίγο παραπάνω στο Northcote. Από τους διαμαρτυρόμενους Κρατεριώτες, προκύπτει ο πυρήνας για τη δημιουργία της Ελληνομακεδονικής

Οργάνωσης, της γνωστής μετέπειτα Παμμακεδονικής. Από τους χορούς του *Northcote*, προέκυψε η Οργάνωση “Μακεντόντσα Ίσκρα”... Τι έμεινε στους χορούς του *Clifton Hill*; Οι ... ποδοσφαιρόφιλοι που δεν τους ενδιέφερε ο χορός και επειδή όλοι κάτι έφτιαχναν, έφτιαξαν και αυτοί το ποδοσφαιρικό Σωματείο *Clifton Hill*, από το οποίο προέκυψε η γνωστή ομάδα “Μέγας Αλέξανδρος”. Σ’ αυτό τους βοήθησαν και κάποιοι νεομετανάστες προσφυγικής καταγωγής ποδοσφαιρόφιλοι, ο Μπούμπης και ο Νικόλας Μαρίνης από τις Κάτω Κλεινές της Φλώρινας (Αχιλλέας Α., Σ. Τ.).

Μουσικοί, ηγέτες και απλός κόσμος μπερδεύονται. Δεν ξέρουν τι να παίζουν και πού να πάνε. Η σύγχυση είναι πλήρης και τα αποτελέσματα τραγικά και καθοριστικά. Το Μακεδονικό πρόβλημα ξεκινάει εδώ.

Οι “στρατευμένοι χοροί” έξυπνα φτιαγμένοι από ανθρώπους που ήξεραν τι κάνουν, ανακατεύονται με τους γνήσιους παραδοσιακούς χορούς της Φλώρινας και όσο αυξάνονται, αυξάνουν και τις διαφορές. Ποιο είναι γνήσιο και ποιο όχι; Πολλοί μουσικοί τους μαθαίνουν. Αφού τους παραγγέλνουν και πέφτουν τα κεράσματα...

Κάποιοι κλαριντζή, από τα Άλωνα, στην εποχή του εμφυλίου, μικρό παιδί τον παίρνουν στη Γιουγκοσλαβία, μεγαλώνει εκεί και αφού παντρεύεται μια δασκάλα από την περιοχή των Σκοπίων, έρχονται μαζί στη Μελβούρνη. Η δασκάλα αυτή γνωρίζει πολύ καλά τους χορούς αυτούς και με τη βοήθεια του άντρα της, καλού ομολογουμένως κλαριντζή, (συμμετέχει στην περίφημη ορχήστρα με το όνομα Αννούλα) συμβάλλουν σημαντικά στη διάδοση των χορών αυτών (Παντελής Χ.).

Σήμερα ο χοροί ακόμα κρατούν, όσο αντέχουν τα πνευμόνια των παλιών μουσικών και τα πόδια των Φλωρινιωτών της πρώτης γενιάς. Η χορευτική παράδοση μεταφέρεται στις επόμενες γενιές κατά κύριο λόγο μέσω των χορευτικών συγκροτημάτων. Όμως συγγενείς, ακόμα κι αδέρφια βρέθηκαν “ο ένας από δω κι ο άλλος απ’ εκεί”, για να χρησιμοποιήσω την έκφραση που μου είπαν.

“Το σπάσιμο της αλυσίδας και το σκόρπισμα του κύκλου”, σημεία των καιρών άλλωστε, ίσως δώσουν και τη χαριστική βολή στην καθ’ όλα απαράδεκτη αυτή στράτευση της Φλωρινιώτικης μουσικοχορευτικής παράδοσης στους Αντίποδες, στη Μελβούρνη της Αυστραλίας.

Σύνοψη

Από τα αποτελέσματα της έρευνας καταδείχτηκε:

- I. Πώς μεταφέρθηκε η μουσικοχορευτική παράδοση της Φλώρινας, από Φλωρινιώτες μετανάστες, στη Μελβούρνη της Αυστραλίας.
- II. Προσδιορίστηκε και καταγράφηκε η σύνθεση των ορχηστρών καθώς και το πού, πότε και τι χόρευαν οι Φλωρινιώτες μετανάστες.
- III. Πώς διαμορφώθηκε και διαδόθηκε η έννοια “Μακεδονικοί–στρατευμένοι χοροί” και πώς μέσα από το χορό και τη μουσική, ξεκίνησε το λεγόμενο “Μακεδονικό πρόβλημα” στη Μελβούρνη της Αυστραλίας.

Βιβλιογραφία

- Αριστοτέλης* (Περιοδικό), 1996
Έκδοση του Ομώνυμου Φιλεκπαιδευτικού Συλλόγου Φλώρινας.
- Ελληνική Εθνογραφική Εταιρεία, 1998
CD, *Μουσική Παράδοση της Ορεινής Φλώρινας από Μετανάστες στη Μελβούρνη της Αυστραλίας*, Μελβούρνη.
- Κούφης, 1990
Παύλος Κούφης, *Άλωνα Φλώρινας*, Αθήνα.
- Νάτσης, 1990
Κωνσταντίνος Νάτσης, *Λαογραφικά Στοιχεία και Παραδοσιακοί Χοροί του Νομού Φλώρινας*, Φλώρινα.
- Παπαχρήστου, 1994
Βασίλης Παπαχρήστου, *Χορευτικές Δραστηριότητες του Νομού Φλώρινας*, Πρέσπες.
- Πρακτικά 8ου Παγκόσμιου Συνεδρίου Διεθνούς Οργάνωσης Λαϊκής Τέχνης, 1994, *Ο χορός Πέρα από τα Σύνορα*, Δράμα.
- Tamis, 1994
Anastasios M. Tamis, *The Immigration and Settlement of Macedonian Greeks in Australia*, La Trobe University Press, Melbourne.